

Slovo na úvod

Vážený čitateľa! Predkladáme vám prvé číslo nášho internetového časopisu v roku 2017 s presvedčením, že nájdete v ňom dosť zaujímavých textov, veľa podnetov a inšpirácií, cenných informácií o dianí v historickej obci.

S príspevkami s problematikou viac či menej časovo vzdialenou od našej prítomnosti je to vždy tak, že nabádajú aj k porovnávaniu toho, „čo bolo“ s tým „čo je“. Ako naši predkovia čelili rôznym výzvam, ako riešili konkrétne situácie, ktoré prinášal súdobý život. Ak si my o svojej „terajšej všednosti“ myslíme, aké to máme ťažké, zložité a neviem čo ešte, tak predchádzajúce generácie si museli poradiť v konkrétnych situáciách napr. bez dnešných vymožeností moderných (napr.) komunikačných technológií. Naša civilizácia sa vyvíja v tomto smere míľovými krokmi, takže zlepšenie podmienok sa týka aj samotnej bádateľskej, výskumnej práce historika. Prístup k prvotným prameňom, možnosti ich využitia sú dnes neporovnateľne iné ako tomu bolo napr. pred sto rokmi. Na druhej strane môže stať názor, že vtedajší „zapisovatelia dejín“ nežili tak rýchlo, nemuseli plniť rôzne (a mnohé!) úlohy spojené so svojim účinkovaním napr. pri grantových úlohách. Nech už je to akokoľvek, uspokojme sa s tvrdením, že každá doba mala a má svoje čaro, ak samozrejme myslíme pozitívne.

„Začiatok“ cesty k našej prítomnosti – krok po kroku, či „od rodov k štátom, od etník k národom“ (aby sme citovali podtitul názvu štúdie) – plasticky popisuje text Petra Šalkovského. Anton Bartunek si všíma historický vývoj farmaceutického vzdelávania na „našom“ území do roku 1918, a keďže je to obsiahla problematika, tak v tomto čísle publikujeme prvú časť príspevku. Tragédiu bieloruského národa v čase druhej svetovej vojny v dôsledku okupácie fašistickým Nemeckom, ale aj odpor voči nemu v podobe rozšíreného partizánskeho hnutia dokumentuje Luciána Hoptová.

V rubrike *Ludia a doba* Lukáš Hedmeg a Jurij Danilec približujú životné cesty v dvoch rozdielnych časových etapách dvoch osobností. V prvom prípade ide o slovenského spisovateľa známeho ako Martin Kukučín, keď bol členom spolku *Detvan* v Prahe v rokoch 1885 – 1893, v druhom o Mychajla Sidaka, ktorý ako jeden z čelných pravoslávnych duchovných na Zakarpatskej Ukrajine bol po roku 1945 sovietskou mocou prenasledovaný, súdený, väznený a strávil desať rokov v trestaneckých táborech.

Naše slová z úvodu o prepotrebnej pozornosti prvotným zdrojom v práci historika potvrdzuje toto vyjadrenie slovenskej historičky Evy Kowalskej (v rozhovore s Jánom Adamom): „Bez opory v prameňoch sa historik môže vydať nielen falošným smerom, ale vlastne aj takým, ktorý je viac-menej na povrchu.“

Obrázok, predmetom ktorého je jedna z perál historických pamiatok na Slovensku – kaštieľ *Betliar* predstavuje v taktó nazvanej rubrike *Katarína Bányászová* (z príslušného múzea). Zdôrazňuje, že ide o jediný kaštieľ na Slovensku, ktorý sa zachoval v celistvosti so svojimi zbierkami tak, ako ich tu zanechali poslední majitelia – členovia rodu *Andrássy*.

Ani v tomto čísle časopisu *Dejiny* nechýbajú príspevky v tradičných rubrikách *Pripomíname si*, *Anotácie a recenzie* a *Kronika*. Ďakujem všetkým, ktorí prispeli do obsahovej skladby, podelili sa o svoje výskumné zistenia, skúsenosti, priblížili celý rad udalostí a súvislostí. Verím, že vydanie celého tohto komplexu textov nájde okruh svojich vďačných čitateľov.

Nadežda Jurčišinová